

Virtuaalinen oppimisympäristö
Maaseudun kehittäjän
erikoisammattitutkinnon tukena

Tuula Sundberg-Komppa

Kehittämishankeraportti
Elokuu 2006

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) SUNDBERG-KOMPPA, Tuula	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 15	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Virtuaalinen oppimisympäristö Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon tukena Opinnäytetyö		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) LIETONEN, Raija		
Toimeksiantaja(t) JAKK ja VIRMA - virtuaalikouluhanke		
Tiivistelmä <p>Opetushallituksen tuella on toteutettu tietoyhteiskuntastrategian ohjaamana virtuaalikouluhankkeita, joista yksi on ollut Jalasjärven koulutuskuntayhtymän (myöhemmin JAKK) koordinoima Virma - virtuaalikouluhanke. Hankkeen avulla on kehitetty verkkoympäristöön soveltuvia ohjaus- ja toimintamalleja maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon avuksi. Opetushallitus on tukenut hanketta vuodesta 2004 lähtien, mutta varsinaiset toimenpiteet ovat käynnistyneet vuoden 2005 aikana. Hanke jatkuu vuoden 2007 loppuun saakka.</p> <p>Hankkeeseen osallistuvat kolme oppilaitosta ovat suunnitelleet yhteistyössä maaseudun kehittäjän virtuaalikoulua. Lukuvuoden 2005 – 2006 aikana virtuaalikoulussa on ollut tavoitteena lisätä työelämässä olevien maaseudun kehittäjä - opiskelijoiden ammattitaitoa.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mitä pedagogisesti toimivia malleja virtuaaliseen oppimisympäristöön voidaan työstää. Oppilaitosten välisen muun yhteistyön tuloksena syntyneitä yhteistyötuloksia esitellään myös tässä työssä. Näistä mainittakoon tutkinnon markkinoinnin edistäminen ja yhteistyö tutkintotoimikunnan kanssa.</p> <p>Yhteistyöhankkeen lisäksi toimintaan on kuulunut JAKK:n toteuttaman maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon hyväksi pedagogisesti toimivien ohjaustapojen ja myös verkossa toimivien ratkaisujen tekeminen. Näitä olivat mm. materiaali itsearviointin ja arvioinnin avuksi, ja materiaali sekä tutkinnon että virtuaalikouluhankkeen markkinointiin ja esittelyyn.</p>		
Avainsanat (asiasanat) verkko-opetus, virtuaaliopetus, verkko-oppiminen		
Muut tiedot liitteitä 12 kpl		

Author(s) SUNDBERG-KOMPPA, Tuula	Type of Publication Development project report	
	Pages 15	Language
	Confidential ☐ Until _____	
Title Virtual study environment supporting Specialist vocational qualification of Rural Developer. Final project		
Degree Programme Vocational teacher education college		
Tutor(s) LIETONEN, Raija		
Assigned by JAKK and VIRMA virtual school scheme		
Abstract <p>Information society strategy guided virtual school schemes have been carried out with the support of Finnish National Board of Education. One of the schemes has been Virma virtual school-scheme coordinated by JAKK. The scheme has developed virtual study environment based guidance and operations models to help Specialist vocational qualification of Rural Developer. Finnish National Board of Education has supported the scheme since 2004, but the actual measures have been introduced during year 2005. The scheme will continue until the end of 2007.</p> <p>The three participating educational institutions have together planned the virtual school of rural developer. During school year 2005 – 2006 the aim has been at developing professional skills of rural developer students.</p> <p>The objective of this final report was to find out what pedagogically functional models can be developed for virtual study environment. The co-operational results originated from the co-operation of the educational institutions are also presented here.</p> <p>Part of the work, besides the co-operational scheme, has also been to make decisions concerning the pedagogically functional and virtual environment applicable methods of guidance of Specialist vocational qualification of Rural Developer carried out by my own educational institution.</p>		
Keywords network teaching, virtual teaching, virtual study environment teaching, virtual studies, virtual studying, virtual learning		
Miscellaneous appendices 12		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	2
2	HANKKEEN TAUSTA	3
2.1	Tietoyhteiskuntastrategia.....	3
2.2	Virtuaalikouluhankkeet.....	4
3	VIRMA - VIRTUAALIKOULUHANKE.....	5
3.1	Virman tavoitteet	5
3.2	Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto.....	6
3.3	Partneriyhteistyön tuloksia	7
4	KEHITTÄMISTULOKSIA JAKK:ssa.....	9
5	YHTEISTYÖ OPH:n JA KOORDINAATTOREIDEN KANSSA ..	12
6	POHDINTA	13
	LÄHTEET	16
	LIITTEET	17
	Liite 1. Virma-hankkeen esittelydiasarja.....	18
	Liitteet 2,3,4. Koulutusesitteet.....	22
	Liitteet 5,6. Itsearviointipaletti ja kriteerit.....	25
	Liite 7. Kypsyysasteet -kaavio.....	27
	Liite 8,9. Kaavakkeet arviointiin ja itsearviointiin	28
	Liite 10. Palautekaavake	32
	Liite 11 Skenaario2005.....	34
	Liite 12. Aikuiskoulutus ja virtuaalikoulujen kehittäminen	35

1 JOHDANTO

Opetushallituksen tuella toteutetaan tällä hetkellä tietoyhteiskuntastrategian ohjaamina virtuaalikouluhankkeita, joista Jalasjärven koulutuskuntayhtymä (myöhemmin JAKK) koordinoi Virma -hanketta. Virtuaalikoulu Virmassa kehitetään verkkoympäristöön soveltuvia ohjaus- ja toimintamalleja maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkintoon. Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta osasta: kehittäjänä toimimisesta, hankeosaamisesta ja yrittäjyydestä.

Opetushallitus on tukenut hanketta vuodesta 2004 lähtien, mutta varsinaiset toimet ovat käynnistyneet vuoden 2005 aikana. Hanke jatkuu vuoden 2007 loppuun saakka.

Hankkeeseen osallistuvat kolme oppilaitosta suunnittelevat yhteistyössä maaseudun kehittäjän virtuaalikoulua ja työstävä siihen ohjaus- ja toimintamalleja koulutuksen avuksi. Virtuaalikoulun tavoitteena on lisätä työelämässä olevien maaseudun kehittäjien ammattitaitoa.

Virman hankesuunnitelmassa on partnereiden osuudet jaettu kunkin oppilaitoksen erityisosaamisalueiden mukaan. Rovaniemen koulutuskuntayhtymän Lapin ammattiopisto Rovaniemeltä kehittää virtuaalista materiaalia yrittäjyys -osaan. Pohjois-Suomen koulutuskeskussäätiö eli PSK-Aikuisopisto Oulusta kehittää materiaalia hankeosaaminen -osaan ja JAKK Jalasjärven tehtävänä on työstää materiaalia kehittäjänä toimiminen -osaan. Hankkeen koordinaattorin tehtävien lisäksi oma tavoitteeni on kehittää pedagogisesti toimivia ratkaisuja JAKK:ssa toteutettavan erikoisammattitutkinnon valmistavan koulutuksen tarpeisiin. Tavoitteena on löytää työvälineitä niin koulutuksen ohjaustyöhön kuin verkko-opetukseen ja hyödyntää niitä myöhemmin myös muissa tutkinnoissa.

Virtuaaliopetukseen liittyvä termistö on vakiintumatonta. Puhutaan verkko-opetuksesta, verkko-oppimisesta, virtuaaliopetuksesta, e-oppimisesta, tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävästä opetuksesta, verkkopohjaisesta opiskelusta

jne. Työryhmän mielestä sen toimeksiantoa parhaiten kuvaava termi on verkko-opetus ja ruotsiksi ”nätbaserade distans- och flerformsstudier”.

Verkko-opetuksella tarkoitetaan tieto- ja viestintätekniikkaa monipuolisesti hyödyntävää opetusta. Se sisältää sekä tietoverkon avulla tapahtuvan että videoneuvotteluna annettavan opetuksen. Verkko-opetus on olennainen osa monimuoto-opetusta ja keskeistä siinä on oppimisprosessin ohjaus. (OPH:n työryhmän raportti, 2005)

2 HANKKEEN TAUSTA

2.1 Tietoyhteiskuntastrategia

Kaikkia Opetushallituksen tukemia virtuaalikouluhankkeita ohjaa parhaillaan päivitettävä tietoyhteiskuntastrategia. Opetushallituksen asettaman työryhmän oheisessa raportissa selvitetään tarkemmin strategian tavoitteita.

*Suomessa tieto- ja viestintätekniikan tehokkaan käytön merkitys kansallisen hyvinvoinnin ja kilpailukykyyn edistämässä on huomioitu jo vuodesta 1995 lähtien, jolloin valtiovarainministeriö teetti ensimmäisen kansallisen **tietoyhteiskuntastrategian**. Sen rinnalle syntyi pian myös ensimmäinen opetusalan oma tietoyhteiskuntastrategia, joka käynnisti koulujen ja oppilaitosten Suomi tietoyhteiskunnaksi -hankkeen. Sen myötä alkoi oppilaitosten varustelutason parantaminen, tietoverkkojen rakentaminen oppilaitoksiin ja opettajien täydennyskoulutus. Vuonna 2000 käynnistyneen toisen strategiakauden alusta saakka tuli vahvasti mukaan myös erilaisten verkko-opetushankkeiden kehittäminen. Pohjana ja mallina olivat pari vuotta aikaisemmin aloitettu Etälukio-hanke ja kansallisen virtuaaliyliopiston kehittämiseksi laaditut suunnitelmat.*

***Nykyinen ohjelma** pohjautuu nykyiseen hallituksen ohjelmaan, jossa luvataan vahvistaa Suomen asemaa yhtenä maailman johtavana tietoyhteiskuntana. Hallitusohjelmaan sisältyy erillinen Tietoyhteiskuntapolitiikkaohjelma. Sen tarkoituksena on lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta, sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa sekä kansalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikkaa koko yhteiskunnassa. Tietoyhteiskuntakehitystä luvataan edistää varmistamalla kansalaisten mahdollisuutta päästä nopeiden tietoliikenneyhteyksien piiriin, kehittämällä kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia, luomalla uusia toimintatapoja, sähköistämällä valtion omia palveluita ja hallintoa sekä edistämällä vastaavaa kehitystä kuntasektorilla ja elinkeinoelämässä sekä myös monilla koulutuspoliittisilla toimenpiteillä. (OPH:n työryhmän raportti, 2005)*

Opetushallituksen sivuilta löytyy tiedote uuden tietoyhteiskuntaohjelman työstämisestä. Tammikuussa 2006 hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman

ministerityöryhmä päätti uuden strategian valmistelun käynnistämisestä. Strategia tehdään osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamista vuoden 2006 aikana. Siinä kuvaillaan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristömme muutoksia ja luodaan pohjaa suomalaisen tietoyhteiskunnan kehitystyölle tulevaisuudessa.

Strategian yhtenä tavoitteena on myös antaa eväitä seuraavan hallituksen hallitusohjelman valmisteluun.

Tiedotteessa kerrotaan myös, että pääministeri Matti Vanhasen johdolla toimiva hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma on yksi hallituksen neljästä poikkihallinnollisesta politiikkaohjelmasta. Ohjelman tavoitteena on lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta, sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa sekä kansalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikkaa koko yhteiskunnassa.

2.2 Virtuaalikouluhankkeet

Opetusministeriön verkkosivuilla on esitelty virtuaalikouluhankkeiden tavoitteita ja toimintatapoja. Virtuaalikouluhankkeiden tuloksia ja linkkejä toteutetuille sivuille on Opetushallituksen toimesta koostettu edu.fi -sivuille.

Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian mukaan virtuaalikouluhankkeen tavoitteena on kehittää suomalaisen koulujärjestelmän joustavuutta ja monipuolisuutta tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen. Virtuaalikoulun ydin on käyttöliittymä, portaali, joka toimii hyvien käytänteiden levittäjänä sekä tarjoaa tietoja opiskelumahdollisuuksista ja oppimateriaaleista. Virtuaaliopetuksen järjestämisestä vastaavat koulut ja oppilaitokset. Virtuaalikoulun portaali on osa Opetushallituksen ylläpitämää Edu.fi -palvelua. Osoite on www.edu.fi/virtuaalikoulu.

Portaalin tuottamisen lisäksi virtuaalikouluhanke koostuu useista laajoista opetusviranomaisten, opetuksen järjestäjien ja koulujen välisistä kehittämishankkeista, joissa kehitellään ja tuotetaan opiskelumoduuleja, tukipalveluita ja oppimateriaaleja. Näiden hankkeiden avulla haetaan myös ratkaisuja uusista opiskelumuodoista syntyviin ongelmiin ja juurrutetaan uusia menetelmiä osaksi koulujen käytäntöjä. Hankkeiden tarkoituksena on myös selvittää koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyömalleja ja opettajien palkkauksen periaatteita koulutuksen järjestämisessä. Tavoitteena on myös, että erityisesti opetusaineistojen osalta yksityisellä sektorilla olisi mahdollisuuksia tulla mukaan kehittämistyöhön.

Virtuaalikoulun verkko-opiskeluhankkeiden avulla tarjotaan esim. työssä oleville aikuisille etäopiskelua hyödyntäviä opiskelumahdollisuuksia lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa sekä näissä oppilaitoksissa opiskeleville mahdollisuuksia suorittaa kursseja tai laajempia kokonaisuuksia muissa oppilaitoksissa. Hankkeet ovat valtakunnallisesti koordinoituja ja tuottavat materiaalia tietoverkkoon tai digitaaliradioon tai digitaalitelevisioon. (OPM:n verkkosivut/virtuaalikoulut)

Aikuisten ammatillisen lisäkoulutuksen virtuaalikouluhankkeissa kehitettiin vuosina 2000 - 2004 pääasiallisesti tutkintotavoitteista ammatillista lisäkoulutusta. Hankkeet organisoitiin tutkintokohtaisiksi kehittämisverkostoiksi. Kehittämisverkostoina on toiminut 14 virtuaalikouluhanketta, ja verkostoissa on ollut mukana 28 eri oppilaitosta. Yhdessä virtuaalikouluhankkeessa on ollut mukana keskimäärin viisi oppilaitosta. Virtuaalikouluhankkeiden kehittämisessä on ollut mukana 70 oppilaitoksen edustajaa.

Jokaisella virtuaalikoululla on ollut oma nimetty koordinaattorinsa, joka on vastannut yhteisestä kehittämisestä ja toiminnan etenemisestä. Koordinaattorit ovat lisäksi muodostaneet yhteisen koordinaattoriverkoston, joka on kokoontunut 4-6- kertaa vuodessa.

Virtuaalikouluhankkeiden avulla on vakiinnutettu oppilaitoksiin uutta toimintakulttuuria ja kehitetty uudentyypisiä oppilaitosten yhteistyöhön perustuvia opintojen järjestämistapoja. Verkostojen ensisijaisena tavoitteena on ollut opetusmenetelmien kehittäminen ja niiden levittäminen sekä verkko-opetuksen vakiinnuttaminen osaksi aikuisoppilaitoksen arkea. (OPH:n työryhmän raportti, 2005)

Tällä hetkellä OPH:n virtuaalikouluhankkeita on meneillään vielä yhteensä 13 ja yksi uusi aloittaa vielä tämän vuoden aikana. Nyt toimivien virtuaalikouluhankkeiden rahoitus OPH:n taholta päättyy viimeistään vuoden 2007 lopussa.

3 VIRMA - VIRTUAALIKOULUHANKE

3.1 Virman tavoitteet

Hankkeen aikana tehdään opiskelumateriaalia tutkintojen eri osiin, niin että sitä voidaan hyödyntää eri oppilaitoksissa ja opiskelumuodoissa. Materiaali tulee kunkin oppilaitoksen virtuaaliseen oppimisympäristöön testattavaksi hankkeen aikana.

Tavoitteena on myös virtuaalinen pilottikoulutus, jossa testataan ja kehitetään luotuja oppimisen malleja ja materiaaleja. Hankkeessa pyritään huomioimaan perinteisen tietoteknisen viestinnän lisäksi myös muut sähköisen viestinnän välineet.

JAKKissa maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto on yksi niistä tutkinnoista, jotka oletettavasti pysyvät mikäli opiskelijoita tullaan jatkossa saamaan riittävästi.

JAKKin kehittämisstrategiaan tämä tutkinto sijoittuu hyvin, koska JAKK EU-tietokeskus toimii aluekehittäjänä ja kansainvälistyminen on yksi talon kehittämisen painopisteistä.

3.2 Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on suoritettu, kun kaikkien osien näytöt on annettu hyväksytysti.

Tutkinnon osat ovat:

1. Yrittäjäyys
2. Hankeosaaminen
3. Kehittäjänä toimiminen

Erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset ovat seuraavanlaiset:

Yrittäjäyys

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida yrittäjän ominaisuuksia, yritysideaa ja siitä muodostuvaa liikeideaa. Hän osaa laatia ja arvioida toimintasuunnitelmia ja on perehtynyt tuotteiden ja palveluiden markkinointiin. Hän tuntee maaseutuelinkeinojen tuet ja niiden saannin edellytykset ja osaa hakea niitä. Hän tuntee yrityksen perustamistoimet ja osaa perustaa yrityksen. Hän on selvillä eri kehitysvaiheissa olevien yritysten ongelmista ja niiden ratkaisumahdollisuuksista. Hän tuntee yritystoiminnan kehittämiseen tarkoitettuja apuvälineitä ja osaa käyttää niitä. Hän on selvillä, miten toiminnan, tuotteiden ja palvelujen laatu otetaan huomioon yritystoiminnassa. Hän osaa soveltaa tarvittavaa lainsäädäntöä.

Hankeosaaminen

Tutkinnon suorittaja tuntee alue- ja maaseutupolitiikan kehittämisohjelmat. Hän pystyy hahmottamaan kehittämistarpeen ja arvioimaan hanketta. Hän on selvillä rahoituslähteistä ja hakumenettelystä sekä osaa laatia hankesuunnitelman ja hankehakemuksen. Hän pystyy johtamaan ja seuraamaan hanketta sekä noudattamaan budjettia. Hän tuntee hanketoimintaan liittyvät sidosryhmät, osaa verkottua niissä toimivien henkilöiden kanssa ja käyttää heidän asiantuntemustaan. Hän on yhteistyökykyinen, osaa toimia rakentavasti eri yhteyksissä ja pystyy sitouttamaan henkilöt hankkeeseen. Hän osaa käyttää tietotekniikkaa yhteydenpidossa ja hankkeen johtamisessa.

Kehittäjänä toimiminen

Tutkinnon suorittaja tuntee kehittämisen toimintaympäristön ja pystyy keskustelemaan elinkeinopolitiikasta ja maaseudun ongelmista. Hän on selvillä maaseudun ja yritystoiminnan kehittämiseen osallistuvista tahoista. Hän pystyy luomaan henkilökohtaisen verkoston oman toimintansa tueksi ja osaa laatia viestintäsuunnitelman hankkeelle, tapahtumalle tai uudistukselle. Hän osaa valita sopivan neuvonnan muodon ja oman roolinsa eri tilanteissa. Hän osaa toimia henkilökohtaisessa neuvontatilanteessa. Hän pystyy opettamaan ja puhumaan erilaisissa tilaisuuksissa, laatimaan tiedotteita ja lehtiartikkeleita sekä antamaan haastatteluja. Hän tuntee kyläyhteisön toiminnan ja kunnallishallinnon perusteet ja tietää, miten uudistukset etenevät maaseutuyhteisössä. Hän osaa toimia vuorovaikutus- ja ohjaustilanteessa asiakaslähtöisesti ja myös muulla kuin äidinkielellään. (OPH, Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon perusteet, 2001)

3.3 Partneriyhteistyön tuloksia

Tässä yhteistyöhankkeessa on testattu aikaansaamaamme virtuaalista koulutusmateriaalia tutkinnonsuorittajilla, joilta on kerätty myös palautteet ja kehittämisehdotukset materiaalin kehittämiseksi. Saatuamme hyviä käytäntöjä ja materiaaleja aikaan pyrimme laajentamaan verkostoa muihinkin maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon järjestämisoikeudet omaaviin oppilaitoksiin. Tämän vuoksi yhteistyökutsu muille oppilaitoksille esitettiin alustavasti jo huhtikuussa.

Virman nettisivut ovat oppilaitosten yleinen näyteikkuna maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnosta sekä siihen liittyvästä tiedotus- ja koulutustoiminnasta. Tutkinnosta kiinnostuneille tutkinnonsuorittajille sivut ovat tiedotuskanava koulutuksen olemassaolosta ja maaseudun kehittäjän työhön liittyvistä asioista.

Lukuvuoden 2005 - 2006 aikana Virmassa on edetty seuraavilla yhteistyön osa-alueilla:

- hankkeen esittely virtuaalikoulupäivillä marraskuussa 2005
- yhteismarkkinointi, tästä esimerkkinä OPH:n avustuksella toteutettu

yhteisosasto Elma-messuilla marraskuussa 2005 Helsingissä

- tutkinnon nimen muutospyynnön esittäminen tutkintotoimikunnalle
- hankkeen esittely tutkintotoimikunnalle, diasarja (liite 1)
- hankkeen toimintojen esittely ja yhteistyökutsun esittäminen muille järjestämisoikeudet omaaville oppilaitoksille
- yhteisten tavoitteiden selkiinnyttäminen partneritapaamisissa
- partnereiden yhteisen verkkotyöympäristön käyttöönotto
- yhteisen www-sivuston päivittäminen
- henkilökohtaistamissuunnitelmaan liittyvän materiaalin yhtenäistäminen

Edellä mainitun lisäksi kukin partneri on tahollaan edistänyt tarpeidensa mukaisesti niitä tehtäviä ja toimintoja, joita sen hetkisessä kehittämistyössä on ollut tarpeen. Yhteistyö partnereiden kesken on kevään 2006 aikana saatu tavoitteiden selkiinnyttämisen jälkeen konkreettisemmalle tasolle. Virma - yhteistyöhön sisältyy kokonaisvaltainen tutkinnon kehittäminen, ei pelkästään verkkoympäristön parantaminen.

Huhtikuussa 2006 Kannuksessa järjestetyssä seminaarissa esiteltiin tutkintotoimikunnalle hankkeen toimintaa. Tutkintotoimikunta suhtautui hyvin kannustavasti hankkeeseen. Virma - yhteistyöpyyntö seminaarissa esitettiin paikalla olleiden oppilaitosten edustajille Keski-Pohjanmaan Maaseutu-opistosta ja Kokemäenjokilaakson koulutuskuntayhtymän eli Huittisten aikuiskoulutuskeskuksesta. Tilaisuudessa keskusteltiin tutkintotoimikunnan kanssa myös tutkinnon nimen muuttamisesta maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnosta aluekehittäjän erikoisammattitutkinnoksi. Tämä kuvaisi ainakin paikalla olleiden oppilaitosten edustajien mielestä paremmin kehittäjän työn kokonaiskuva. Tutkintotoimikunta lupasi palata asiaan.

Kevään 2006 aikana otettiin käyttöön Virma-partnereiden yhteinen Moodle - verkkoympäristö, joka toimii Pohjois-Suomen koulutuskuntayhtymän palvelimella, johon voimme viedä toistemme käyttämää koulutus- ja ohjausmateriaalia. Näin

voimme verkossa kommentoida toistemme materiaalia ja työstää sitä niin, että kaikki näkevät eri työvaiheet reaaliajassa. Samalla jokainen oppii käyttämään Moodle - ympäristöä.

Hankkeen esittelysivut toimivat osoitteessa www.jakknet.com/virma. Sivuille esitellään hankkeen tavoitteita ja toimijoita. Sivuille on viety myös partnereiden tuottamaa koulutusmateriaalia. Tarkoituksena on tuottaa sivuille lisää tietoa ja materiaalia ajankohtaisista asioista ja tapahtumista kiinnostuneille.

Partneritapaamisessa huhtikuussa 2006 sovittiin, että JAKK:n aikaisemmin toteuttaman www.maaseutuosaaja.fi - portaaliin ohjataan kaikkien partnereiden valmistuvat tutkinnonsuorittajat. Tavoitteena on laajentaa kehittäjien tietoisuutta toteutuneista hankkeista ja työtavoista valtakunnallisesti. Tämä **Maaseutuosaajat - portaali** on tarkoitettu kaikille maaseudun kehittämistyötä tekeville, siitä kiinnostuneille ja kehittämistyöhön aikoville.

4 KEHITTÄMISTULOKSIA JAKK:ssa

JAKK:n ylläpitämien Virman www-sivujen ohella kullakin partnerilla on koulutuskäytössään erilaiset virtuaaliset oppimisympäristöt. JAKK:n ympäristö on Oppinetti, joka on myös maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkintokoulutuksen tukena. Minun tehtäväni on työstää tähän virtuaaliseen luokkahuoneeseen kouluttajien kanssa yhteistyössä materiaalia, joka sitoo opiskelijan koulutukseen ja samanaikaisesti vapauttaa hänet tekemään tehtäviä itselleen parhaaseen aikaan.

Kehittämistehtäväni on siis kaksijakoinen. Paitsi, että työstän valtakunnallisesti toimivaa yhteistyöverkostoa Virmassa, teen samalla myös konkreettista koulutusmateriaalia tutkinnonsuorittajien opintojen kehittämiseksi. Viimeksi mainittuun liittyy roolini kouluttajien verkkoympäristön käyttöön rohkaisijana. Tammikuussa pyysin keväällä 2006 toteutettavan valmistavan koulutuksen kouluttajia tekemään verkkoympäristöön orientoivan ennakotehtävän ennen kutakin tulevaa lähijaksoa. Suurin osa kouluttajista teki tehtävän ja vei myös lähijakson materiaalin verkkoympäristöön, vaikka se oli jaossa paperisenäkin versiona lähijaksolla. Tällä pyrittiin helpottamaan poissa olleiden opiskelijoiden pysymistä opiskelussa mukana.

Virmassa olen työstänyt paitsi ohjaus- ja toimintamalleja Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon koulutuksen tueksi mutta myös koulutusmateriaalia tutkinnon eri koulutusosia varten. Näistä mainittakoon mm. itsearviointipaletti ja kriteerit -materiaali. Suunnittelun pohjana on ollut oppijan koko oppimisprosessin hahmottaminen, johon kuuluu oppijan aikaisemman tietämyksen selvittäminen, opetustilanteet, verkko-oppimistehtävät, oppijan ohjaus, arviointi ja oppimisen tavoitteiden toteutumisen reflektointi. Tällä hetkellä toiminnassa olevia hankkeen aikana työstämiäni tai päivittämiäni materiaaleja ovat:

- koulutusesitteet (liitteet 2,3,4)
- itsearviointipaletti ja kriteerit (liitteet 5,6)
- kypsyysasteet - kaavio itsearvioinnin avuksi (liite 7)
- päivitetty kaavakkeet arviointiin ja itsearviointiin (liitteet 8,9)
- Virman esittelydiat (liite 1)

Koulutusesitteet ja Virman esittelydiat tukevat joko koulutuksen tai hankkeen markkinointia sekä valmistavassa koulutuksessa että näytöissä tapahtuvaa itsearviointia (liitteet 5,6,7,8 ja 9). Itsearviointipaletti ja kriteerit ovat olleet maaseudun kehittäjän yrittäjyysosan valmistavan koulutuksen opiskelijoilla koulutuksen orientoivassa osassa verkkotehtävänä. Opiskelijoita on myös ohjeistettu käyttämään näitä materiaaleja tutkinnonosiin kuuluvan näyttömateriaalin, portfolion, työstämistä täydentävänä elementtinä. Arvioinnin tueksi päivitetty kaavakkeet ovat mukana arviointitilanteissa. Toteutamme laaditun itsearviointimateriaalin avulla oppilaitokselta vaadittua tutkinnon suorittamisen dokumentointia ja osittain myös kolmivaiheista henkilökohtaistamisvaadetta.

Opiskelijoilta saadun palautteen mukaisesti erityisesti itsearviointipaletti ja kriteerit -materiaali koettiin koulutuksen alussa hyväksi. Se avasi parhaiten koulutuksen alussa toteutettuna oman osaamisen ja tämän tutkinnon kriteerien välisen osaamisvajeen opiskelijalle. Samalla se toimi hyvänä opetuksen ohjaajana ja henkilökohtaistamissuunnitelman rakentajana.

Keväällä 2006 JAKK:ssa toteutetun yrittäjyysosan valmistavan koulutuksen päätteeksi opiskelijoita pyydettiin antamaan vapaamuotoista palautetta Oppinetin kehittämiseksi.

Alla on muutamia poimintoja saadusta palautteesta, joka antaa opettajille pohdittavaa työskentelyn parantamiseksi verkkoympäristössä.

Kumma kyllä, kaipaisin lisää läksyjä, jotka sitten voisivat olla Oppinetissä. Myös ryhmä voisi ryhmytyä vielä enemmän Oppinetin kautta, jos näkisimme toistemme löpinöitä jaksojen väliajoillakin.

Reaaliaikaista ryhmätyöskentelyä netinvälityksellä, eli opiskelua ryhmässä samanaikaisesti tulosta aikaansaaden. Kukin tahollaan kirjoittaa tekstiä, mikä yhdistetään netin välityksellä yhdeksi tulokseksi.

Oppinetti palvelee hyvin opiskelua tällä hetkelläkin. Ehkä erilaisia pieniä etätehtäviä voisi olla enemmän. Etätehtävien ratkominen yhdessä mielenkiintoista ja opettavaista > keskustelut. Ehtiikö paneutumaan se on toinen juttu!

Opettajat voisivat hyödyntää Oppinettiä paremmin. Laittaa kurssiaineiston sääntillisesti sinne, ehkä enemmän aineistoa, lisää oheisluettavaa, lisää etätehtäviä. Mitä enemmän 'kallisarvoista' aineistoa Oppinetissä on, sitä enemmän sitä hyödynnetään.

Opiskelijapalautteessa nousee esille tarve keskustella ja työskennellä ohjatusti verkon välityksellä. Myös opettajien sääntillistä toimimista verkkoympäristössä kaivattiin ja informaation jakamista muusta aiheeseen liittyvästä tiedosta. Voidaankin todeta, että verkko-opetus vaatii muutoksia työn suunnitteluun, opetuksen sisältöihin ja omaan ajankäyttöön. Kokonaisuus on suunniteltava huomattavasti perusteellisemmin kuin tähän asti.

Kaikki työ, mikä lukuvuoden 2005 - 2006 aikana on Virmassa tehty, on reipas askel kohti hankkeemme tavoitteita. Vielä on paljon tehtävää, mutta nyt on työstämisen hyvä vire saatu heräämään. On tärkeää, että voimme jatkaa yhteistyötämme partnereiden kanssa uuden rahoituksen tukemana aina vuoden 2007 loppuun saakka. Aloitamme syyskuussa syksyn työskentelyn Oulussa pidettävällä workshopilla, missä teemana on arviointimateriaali ja sen yhtenäistäminen. Marraskuulle on suunniteltu partnerioppilaitosten opiskelijoille ja muille maaseudun kehittäjän valmistavaa koulutusta toteutaville oppilaitoksille suunnattu maaseudun kehittäjän seminaari JAKK Jalasjärvellä, jossa yhteistyömme tuloksia esitellään. Seminaarin tavoitteena on lujittaa maaseudun kehittäjinä toimivien valtakunnallista verkostoa ja avartaa kehitystyön näkökulmia osallistujille. Kunniapuhujaksi on saatu aluetieteen professori Hannu Katajamäki Vaasan yliopistosta.

5 YHTEISTYÖ OPH:n JA KOORDINAATTOREIDEN KANSSA

Aikuisten ammatillisten virtuaalikoulujen koordinoijana toimii ylitarkastaja Tuula Sumkin Opetushallituksesta. Virtuaalikoulujen koordinaattorit ovat tavanneet noin kahden kuukauden välein Helsingissä ylitarkastaja Sumkinin johdolla.

Yhteisten kokousten kautta on muotoutunut hyvä kuva virtuaalikoulujen tavoitteista ja saavutuksista tällä hetkellä. Olemme saaneet olla antamassa myös oman kokemuksemme valtakunnallisten linjausten hyödyksi virtuaalikoulun tulevaisuutta kartoitettaessa.

Olemme vierailleet toistemme oppilaitoksissa ja levittäneet parhaita käytäntöjä toinen toisillemme. Maaliskuussa 2006 kutsuin kahden virtuaalikouluhankkeen koordinaattorit esittelemään hankkeitaan ja niiden toteutustapoja sekä oman oppilaitokseni opettajille ja samaan aikaan järjestetyn Virma-partnerikokouksen osanottajille.

Koordinaattoreiden yhteistyön tuloksia ovat mm. alla luetelluissa materiaaleissa verkko-opetuksen palautekaavake virtuaalikoulujen käyttöön sekä koordinaattoreiden luoma Skenaario2005 ja huhtikuussa 2006 Aikuiskoulutus ja virtuaalikoulujen kehittäminen-työ.

- palautekaavake (liite 10)
- Skenaario2005 (liite 11)
- Aikuiskoulutus ja virtuaalikoulujen kehittäminen (liite 12)

Nämä materiaalit on tuotu huhtikuuisessa koordinaattoreiden kokouksessa esille, joten koordinaattoreiden kokemuksia palautekaavakkeen (liite 10) käytöstä ei ole voitu kirjata vielä tämän raportin tiedoksi, vaikka ne parhaillaan opiskelijoiden täytettävänä ovatkin. Skenaario2005 -kaavio (liite 11) on tehty ennen liittymistäni virtuaalikouluhankkeiden maailmaan, joten en ole ollut sitä työstämässä toisin kuin suunnitelmaa Aikuiskoulutuksen ja virtuaalikoulujen kehittämisen (liite 12) varalle. Suunnitelmassa nousee selkeästi esille kansainvälistymisen luomat mahdollisuudet virtuaaliopiskelun kehittämiseen ja toisaalta medialukutaidon välttämättömyys yhä lisääntyvässä virtuaali-informaation määrässä.

6 POHDINTA

Silventoinen, Räikkönen, Räisänen, Anttila, Tiainen, Karusaari ja Karkkola, (2003, 21) päättelivät Verkko oppimisen virrassa - kirjassaan että, opettajat ovat verkko-oppimisprosessissa hyvin tärkeä lenkki. Opettajan tietoteknisillä taidoilla, verkkopedagogiikkatietämyksellä sekä mahdollisilla aiemmillä kokemuksilla tietoverkkojen hyödyntämisestä opetuksessa on etua verkko-opetuksen toteuttamisessa. Suurin merkitys on kuitenkin opettajan asenteella tieto- ja viestintäteknologian kehitystä kohtaan sekä halukkuudella toteuttaa opetusta avoimissa verkkoympäristöissä.

Nämä samat huomiot olen tehnyt myös Virma-hankkeen eri toiminta-alueilla. Kritiikkini kohdistuu ensimmäiseksi omiin verkko-opetustaitoihini, joissa on kohentamista. Toisaalta, ymmärrän opiskelijan verkkovaikeudet tällä hetkellä erittäin hyvin, koska oma tietämykseni verkossa toimimisesta on vasta kehittymässä.

Virma-partneri Pohjois-Suomen koulutuskuntayhtymän maaseudun kehittäjän verkkoympäristön kehitystyö pysähtyi joksikin aikaa kun talon tietohallintopäällikkö lähti talosta. On valitettavaa, että osaaminen ja toimintavaltuudet ovat vain harvojen käsissä. Kyseessä on kuitenkin koko oppilaitoksen kehittyminen riittäviksi verkkopedagogiikan osaajiksi.

Opettajien sitouttaminen ja resurssien antaminen hyvän verkko-opetuksen toteuttamiseen on ensiarvoisen tärkeää, jos halutaan saada aikaan onnistuneita kokonaisuuksia. Verkko-opiskelun ohjaaminen vaatii säännöllisyyttä, siksi uuden sääntillisen työtavan oppiminen ja ajallinen suunnittelu on tärkeää. Työtapojen muuttaminen ja verkkotyöskentelyn myöntäminen pedagogisesti hyväksi toimintatavaksi vaatii vielä paljon ohjausta ja toimintatapojen muutosta. On ymmärrettävää, että verkko-opetus on vain yksi työväline, ei itse tarkoitus. Sitä voi ja kannattaa hyödyntää silloin kun se on loogisesti opiskelua edistävää unohtamatta kuitenkaan ihmisen tarvetta kommunikoida myös kasvokkain.

Silventoinen ja muut (2003) ovatkin todenneet, että opettajat tarvitsevat verkossa toimimiseen enemmän aika- ja materiaaliressursseja kuin perinteisessä opetuksessa eikä opetuksen osittainkaan siirtäminen verkkoon käy hetkessä. Osa opettajista on kokenut myös työn määrän lisääntyneen ja verkon vievän liikaa aikaa muulta opetustyöltä. Toisaalta opettajien mielestä verkko on myös helpottanut työn tekemistä, esimerkiksi tehtävien hallinnointi on helpompaa, kun ne ovat löydettävissä yhdestä paikasta ja sähköisten dokumenttien päivittäminen on nopeaa ja helppoa. (Mts. 23)

Opiskelijoilta saadussa palautteessa nousee esille ihmisten halu oppia ja myös ohjauksen merkityksellisyys. On selvää, että näidenkin saatujen palautteiden perusteella opettajan työmäärä lisääntyy, mutta samalla koulutuksen anti syvenee. Varsinkin aikuisten ammatillisten valmistavan koulutuksen yhteydessä on nähtävä, että opimme ja ohjaamme työelämää varten, emme vain näyttöjä varten.

Hakkaraisen, Longan ja Lipposen (2001, 265 – 266) mukaan tietoyhteiskunnan kehityksen myötä on tapahtunut muutoksia tavassa etsiä, esittää ja yhdistää tietoa sekä muodostaa yhteistyötä tekeviä ryhmiä. Myös koulun ja opetusjärjestelmän on löydettävä uusia pedagogisia menettelytapoja ja käytäntöjä vastatakseen tietoyhteiskunnan asettamiin haasteisiin.

Omalta osaltaan Virma -virtuaalikouluhanke on kuluneen lukuvuoden aikana tuottanut materiaalia, joka toimii verkossa maaseudun kehittäjän valmistavan koulutuksen apuna. Olemme kehitystyömme alussa, mutta tahtotila kaikilla hankkeen partnereilla verkossa toimimisen parantamiseksi on olemassa. Kukin partneri on omassa oppilaitoksessaan auttanut hälventämään opettajakollegoiden verkko-opetukseen kenties tuntemaa ennakkoluuloa.

Hajautettu tai jaettu asiantuntijuus on yhä tyypillisemmin korkeatasoisen osaamisen ja työn kulmakivenä. Monipuolisen oppimisympäristöjen rakentamiseksi teknologia ja tietoverkot tarjoavat monipuolisia välineitä ja mahdollisuuksia yhteisöllisen osaamisen edistämiseen (Mts. 266).

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon tueksi kehittyvä verkko-oppimisympäristö antaa tulevien tutkinnonsuorittajille mahdollisuuden kouluttautua ajasta ja paikasta riippumatta. He pystyvät käymään verkossa kehityskeskusteluita keskenään tai yhdessä opettajansa kanssa. www.jakknet.com -sivut toimivat näyteikkunan tavoin tiedotuksena kehittyvästä koulutuksesta. www.maaseutuosaaja.fi - sivusto antaa hyvän mahdollisuuden tutustua kollegoihin, jotka ovat kenties jo toteuttaneet samantyyppisen hankkeen kuin mitä toisella puolella Suomea toimiva kollega juuri suunnittelee. Näin parhaiden käytäntöjen siirtäminen helposti on mahdollista.

LÄHTEET

Hakkarainen, Kari; Lonka, Kirsti & Lipponen Lasse 2001. Tutkiva oppiminen, älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY.

Opetushallitus toukokuu 2006 (luettu). Työryhmän raportti 21.4.2005. Moniste 8/2005, sivut 8 ja 22. Verkko-opetuksen kehittäminen ja vakiinnuttaminen lukiokoulutuksessa, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa sekä vapaassa sivistystyössä. <http://www.edu.fi/julkaisut/verkkooetus.pdf>

Opetusministeriö toukokuu 2006 (luettu). Virtuaalikouluhankkeet. http://www.minedu.fi/opm/hankkeet/koul_ ja_tutk_tietostrategia/4virtuaalikoulu.html

Silventoinen, Räikkönen, Räisänen, Anttila, Tiainen, Karusaari, Karkkola, 2003, Verkko oppimisen virrassa

Vesa-verkkosanasto, <http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>

Lappalainen, Esko, maaseudun kehittäjän tutkintotoimikunnan puheenjohtaja, sähköpostiviesti.

verkkopedagogin nimi

Opiskelijapalautteet JAKKin maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto-opiskelijoilta

Virma -virtuaalikouluhankkeen hankesuunnitelma, päivitetty versio 2005

LIITTEET

Liite 1. Virma-hankkeen esittelydiasarja

Liitteet 2,3,4. Koulutusesitteet

Liitteet 5,6. Itsearviointipaletti ja kriteerit

Liite 7. Kypsyysasteet -kaavio

Liite 8,9. Kaavakkeet arviointiin ja itsearviointiin

Liite 10. Palautekaavake

Liite 11 Skenaario2005

Liite 12. Aikuiskoulutus ja virtuaalikoulujen kehittäminen

Liite 1. Virma-hankkeen esittelydiasarja

**VIRMA -
virtuaalikouluhanke**

OPH:n rahoittama hanke
MAASEUDUN KEHITTÄJÄN EAT:N
virtuaalista kehittämistä varten

Yhteistyössä ovat:
JAKK Jalasjärvi
PSK Aikuisopisto, Oulu
Lapin Ammattiopisto, Rovaniemi

TARVE

- Maaseudun kehittäjän virtuaalikoulu (VIRMA) tarjoaa mahdollisuuden parantaa ja kehittää maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon koulutussisältöjä.
- Työssä olevien maaseudun kehittäjien ammattitaidon kehittyminen vaatii joustavia opiskelumenetelmiä, koska kehittäjien työorganisaatiot ovat usein pieniä ja opiskeluihin irrottautuminen on ongelmallista. Myös etäisyydet oppilaitoksiin, joissa tarjotaan kontaktiopetusta saattavat olla pitkät.
- Maaseudun kehittäjän virtuaalikoulu muodostuu maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnosta, jossa on kolme osaa: kehittäjänä toimiminen, hankeosaaminen ja yrittäjäyys.

TAVOITTEET

- Projektiin osallistuvat oppilaitokset suunnittelevat yhteistyössä maaseudun kehittäjän virtuaalikoulun ja kehittävät ohjaus- ja toimintamalleja.
- Virtuaalikoulun tavoitteena on lisätä työelämässä olevien maaseudun kehittäjien ammattitaitoa tarjoamalla mahdollisuuden virtuaalisesti tuottaa opiskelutehtäviä ja mahdollisesti myös tutkinnonosia.
- Partnereiden osuudet on jaettu kunkin oppilaitoksen erityisosaamisalueiden mukaan. Lapin ammattiopisto kehittää virtuaalista materiaalia Yrittäjyys-osaan, PSK Aikuisopisto kehittää materiaalia Hankeosaaminen-osaan ja JAKK työstää materiaalia Kehittäjänä toimiminen-osaan.
- Kukin partneri on velvollinen testaamaan ja kommentoimaan toisten tuottamaa materiaalia ja auttamaan virtuaalisen oppimismateriaalin edelleen kehittämiseksi.
- Painopisteinä ovat virtuaalikoulun toteutuksessa ja käytännössä työelämäyhteydet. Opiskelija voi paremmin varautua tulevaisuuden muutoksiin, kun hänellä on päivitetty tiedot maaseudun kehittämiskentästä ja kansainvälistyvistä maaseudusta.

TAVOITTEET

- Hankkeen aikana tehdään opiskelumateriaalia tutkintojen eri osiin, niin että materiaalia voidaan hyödyntää eri oppilaitoksissa ja opiskelumuodoissa. Materiaali tulee kunkin oppilaitoksen virtuaaliseen oppimisympäristöön testattavaksi hankkeen aikana. Materiaalia toimitetaan myös yhteisille [www-sivuille: www.jakknet.com/virma](http://www.jakknet.com/virma)
- Maaseudun kehittäjän virtuaalikouluhankkeessa pyritään huomioimaan perinteisen tietoteknisen viestinnän lisäksi myös muut sähköisen viestinnän välineet.
- Hankkeen aikana toteutetaan virtuaalinen pilottikoulutus, jossa testataan ja kehitetään luotuja oppimisen malleja ja materiaaleja. Pilottikoulutuksessa ovat mukana kunkin kolmen oppilaitoksen opiskelijat toimintavuoden ajan.

YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN

- Oppilaitosten lisäksi kehittämisverkostossa ovat mukana maaseudun kehittämisorganisaatiot, yhdistykset ja kunnat. Kumppanuus koulutussuunnittelijoiden, kouluttajien ja opiskelijoiden kesken koetaan tärkeäksi. Yhteistyön ansiosta hyvien käytäntöjen toivotaan leviävän nopeasti valtakunnalliseen tietoisuuteen.
- Hankkeen aikana yhteistyö toteutuu partnereiden välillä sähköpostitse, puhelimitse ja säännöllisin tapaamisin. Seuraava workshop on 26.4. Rovaniemellä.

TIEDOTUS

- VIRMAa ja alkavia Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto -koulutuksia on esitelty marraskuussa 2005 Elma (Elävä maaseutu) -messuilla Helsingissä.
- OPH:n EDU.FI-sivuilla on myös VIRMAN tiedot.
- Toteuttavat oppilaitokset tiedottavat hankkeesta omalla alueellaan ja alueensa oppilaitoksissa.
- Hankkeen koulutuksista ja kulusta tiedotetaan lisäksi hankkeen sivuilla www.jakknet.com/virma. Materiaaleja valmistuu sivustoille, mutta myös kunkin oppilaitoksen virtuaaliseen portaaliin.
- Vastuuhenkilöinä JAKK:ssa on koulutuskoordinaattori Tuula Sundberg-Komppa, PSK Aikuisopistossa projektipäällikkö Tarja Niskanen ja Lapin Ammattiopistossa rehtori Helena Ailunka, kouluttaja Esa Säkkinen ja koulutusjohtaja Sirkka-Liisa Peteri.

YHTEISTYÖTÄ HALUTAAN

- VIRMA haluaa yhteistyöhön mukaan myös muut sopimusoppilaitokset
 - mahdollisuus hyödyntää yhteistä koulutus-, arviointi- ym. materiaalia > vrt.henkilökohtaistamissuunnitelma
 - mahdollisuus täsmentää yhteisesti hyväksytyjä käytänteitä eri oppilaitosten arvioinnin suhteen > tasalaatuisuus näytöissä
 - mahdollisuus kouluttaa arvioitsijat virtuaalisesti osittain yhteisesti > koulutusvelvollisuus&tasalaatuisuus

Liitteet 2,3,4. Koulutusesitteet

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto

Yrittäjyys

Yrityksen perustaminen
Liikeidean arviointi
Liiketoimintasuunnitelma
Markkinointi
Yrityksen tunnusluvut
Yrittäjyys maaseudulla

Hankeosaaminen

Hankkeen suunnittelu
Hanhakemuksen laadinta
Rahoituskanavat
Hankkeen johtaminen
Kehittämishjelmat
Kansainvälinen hanketoiminta

Kehittäjänä toimiminen

Yhteistyö, verkostoituminen
Tiedottaminen, viestintä
Tilaisuuksien järjestäminen
Kehittämistahot
Maaseutupolitiikka

Tavoite:

Valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa kokonaiskuva maaseudun kehittämisen kentästä ja luoda kehittäjien verkostoa. Koulutuksen avulla osaaminen maaseudun hanketoiminnan, yrittäjyyden ja kehittämistyön saralla lisääntyy.

Kohderyhmä:

Maaseudun kehittäjät, hankevetäjät ja maaseudun toimijat kunnissa, järjestöissä ja oppilaitoksissa

Sisältö:

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto on 15 opintoviikon kokonaisuus, joka koostuu kolmesta viiden opintoviikon laajuisesta koulutusosasta: kehittäjänä toimiminen, hankeosaaminen ja yritysneuvojana toimiminen. Lähipäiviä on 2-3 kuukaudessa. Koulutuksessa hyödynnetään OppiNetti-verkkoympäristöä. Tutkinto suoritetaan näyttöinä, joihin kuuluvat kirjalliset tehtävät, portfolion laatiminen ja suullinen palautekeskustelu.

Hinta: 120 euroa / osa + tutkintomaksu 50,50 euroa. Tutkinto on mahdollista suorittaa myös oppisopimuskoulutuksena.

Hakeutuminen:

Tuula Sundberg-Komppa,
JAKK Jalasjärvi, Kurssitie 2, 61600 Jalasjärvi, p. 0201 458 364, tuula.sundberg-komppa@jakk.fi

www.jakk.fi

JAKK Jalasjärvi
Kurssitie 2
61600 Jalasjärvi
p. 0201 458 00

JAKK Jyväskylä
Sorastajantie 6
40320 Jyväskylä
p. 0201 458 460

JAKK Oulu
Teknologiatie 1
90570 Oulu
p. 0201 458 490

JAKK Tampere
Hepolammink 9
33720 Tampere
p. 0201 458 500

JAKK Turku
Artturink 2 / Box 33
20200 Turku
p. 0201 458 540

JAKK Vaasa
Frlundintie 2
65170 Vaasa
p. 0201 458 550

Hankeosaamiseen valmistava koulutus

Hankeosaaminen-osan sisältö:

Hankkeen suunnittelu
 Hankehakemuksen laadinta
 Rahoituskanavat
 Hankkeen johtaminen
 Kehittämisohjelmat
 Kansainvälinen hanketoiminta

Tarvitsetko osaamisesi tueksi lisäkoulutusta?

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon hankeosaaminen-osaan valmistava koulutus alkaa huhtikuussa 2006 Tampereella.

Koulutus antaa kattavan kuvan alue- ja maaseutupolitiikan kehittämisohjelmista. Tutkinnon suorittaja hahmottaa hankkeen kehittämis-tarpeet ja pystyy johtamaan ja seuraamaan sen edistymistä hankesuunnitelman mukaisesti.

Koulutus alkaa 18.4.2006

Koulutus toteutetaan monimuoto-opiskeluna ja se sisältää 7 lähipäivää huhti - kesäkuun aikana.

Koulutuspaikka: JAKK Tampere

Hinta: 120 euroa + tutkintomaksu 50,50 euroa.

Hakeutuminen 11.4.2006 mennessä

Lisätietoja:

Tuula Sundberg-Komppa,
 JAKK Jalasjärvi, Kurssitie 2, 61600 Jalasjärvi, p.
 0201 458 364, tuula.sundberg-komppa@jakk.fi

JAKK Jalasjärvi
 Kurssitie 2
 61600 Jalasjärvi
 p. 0201 458 00

JAKK Jyväskylä
 Sorastajantie 6
 40320 Jyväskylä
 p. 0201 458 460

JAKK Oulu
 Teknologiate 1
 90570 Oulu
 p. 0201 458 490

JAKK Tampere
 Hepolammink 9
 33720 Tampere
 p. 0201 458 500

JAKK Turku
 Artturink 2 / Box 33
 20200 Turku
 p. 0201 458 540

JAKK Vaasa
 Frilundintie 2
 65170 Vaasa
 p. 0201 458 550

www.jakk.fi

YRITYSNEUVOJAN VALMENTAVA KOULUTUS

Toimitko kehittäjänä pk-sektorilla? Tarvitsetko osaamisesi tueksi lisäkoulutusta?

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon yrittäjyysosan valmentava koulutus alkaa tammikuussa 2006 Jalasjärvellä. Koulutuksessa annetaan valmiuksia toimia yritysneujana maaseudun pk-yrityksille.

Lähipäiviä on 2-3 kuukaudessa. Koulutuksen tukena käytetään Oppinetti-verkkoympäristöä. Tutkinonosa suoritetaan näyttönä, johon kuuluvat kirjalliset tehtävät, portfolion laatiminen ja suullinen palautekeskustelu.

Yrittäjyys-osan sisältö:

Yrityksen perustaminen
Liikeidean arviointi
Liiketoimintasuunnitelma
Markkinointi
Yrityksen tunnusluvut
Yrittäjyys maaseudulla

Lähipäiviä on 8 tammi - huhtikuun aikana. Koulutus alkaa 25.1.2006.

Hinta: 120 euroa / tutkinnonosa sekä tutkintomaksu 50,50 euroa. Tutkinto on mahdollista suorittaa myös oppisopimus-koulutuksena.

Hakeutuminen viimeistään 12.1.2006

Lisätietoja:

Tuula Sundberg-Komppa p. 0201 458 364
tuula.sundberg-komppa@jakk.fi

JAKK Jalasjärvi
Kurssitie 2
61600 Jalasjärvi
p. 0201 458 00

JAKK Jyväskylä
Sorastajantie 6
40320 Jyväskylä
p. 0201 458 460

JAKK Tampere
Sarvijaakonkatu 30
33540 Tampere
p. 0201 458 500

JAKK Turku
Artturinkatu 2 / Box 33
20200 Turku
p. 0201 458 540

JAKK Vaasa
Frilundintie 2
65170 Vaasa
p. 0201 458 550

www.jakk.fi

Liitteet 5,6. Itsearviointipaletti ja kriteerit

	MAASEUDUN KEHITTÄJÄN EAT	JAKK ITSEARVIONTI - työkalu
nimi		
koulutus		
	OLEN TAITAVA	OLEN MELKO TAITAVA MINULLA ON VÄHÄN TAITOJA
KEHITTÄMISEN TARVETTA PALJON		
MELKO PALJON KEHITTÄ- MISEN TARVETTA		
JONKIN VERRAN KEHITTÄ- MISEN TARVETTA		
EI LAINKAAN KEHITTÄMISEN TARVETTA		

ITSEARVIOINTITEHTÄVÄ **Maaseudun kehittäjän eat**

Maaseudun kehittäjän työssä tarvitaan useita erilaisia taitoja, valmiuksia ja kykyä vastata monentasoisiin haasteisiin. Rakenna omasta osaamisestasi väripaletti ja arvioi omaa osaamistasi

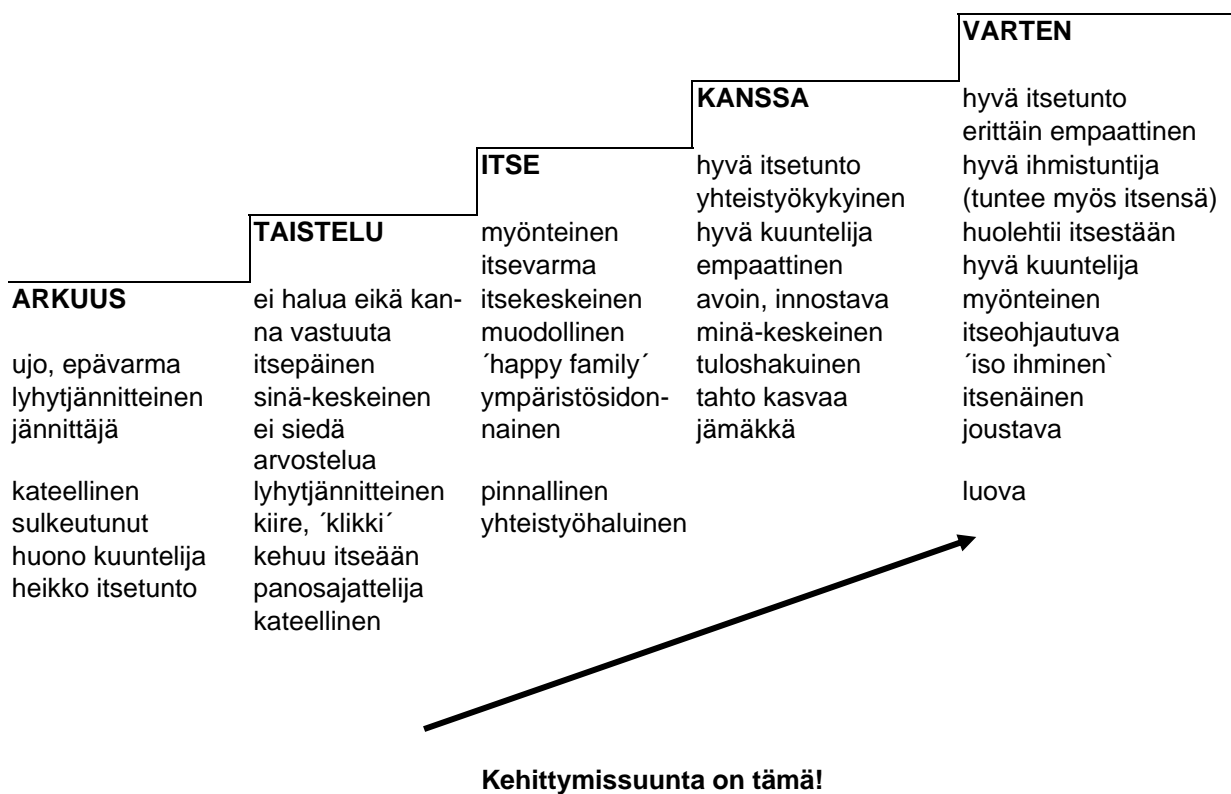
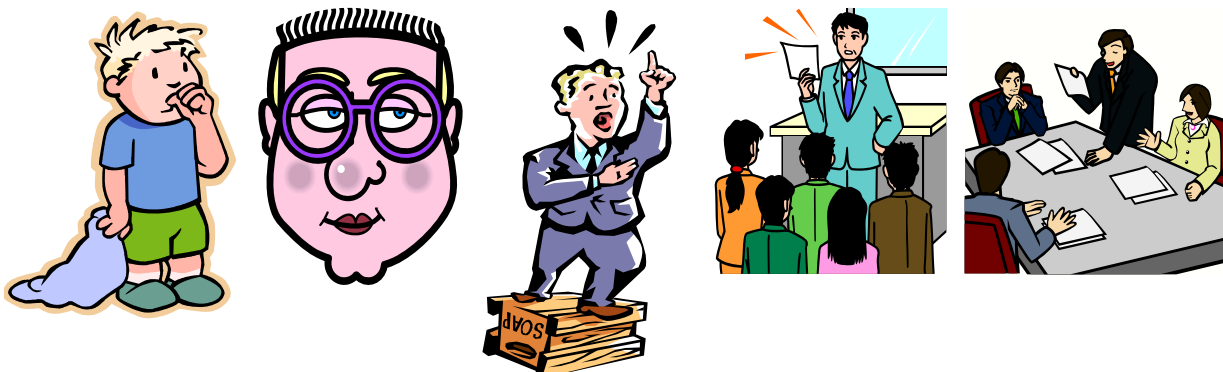
ja sen kehittämistarpeita alla mainittujen ulottuvuuksien avulla.

Väripalettipohjan löydät Oppinetistä kohdasta tiedostot/itsearviointi.

- 1 Yrittäjäominaisuuksien arviointi
- 2 Yritys- ja liikeidean arviointi
Liiketoimintasuunnitelman laadinta ja
- 3 arviointi
- 4 Yrityskohtaisten tukien tuntemus
- 5 Yrityksen perustaminen
- 6 Yrityskohtaisten ongelmien tuntemus ja
ratkaisujen hakeminen
Kehittämiseen tarkoitettujen
- 7 apuvälineiden käyttö
- 8 Laadunhallinta
- 9 Lainsäädännön tuntemus
- 10 Ohjelmien ja tukijärjestelmien tuntemus
- 11 Hankesuunnitelman laadinta ja arviointi
- 12 Ympäristövaikutusten arviointi
- 13 Hankehakemuksen laadinta
- 14 Hankkeen johtaminen
- 15 Verkostojen käyttö
- 16 Sosiaaliset taidot
- 17 Henkilöiden sitouttaminen
- 18 Tietotekniikan käyttötaito
Maaseutupolitiikan ja sen välineiden
- 19 tuntemus
Kehittämiseen osallistuvien tahojen
- 20 tuntemus
- 21 Viestintäsuunnitelman laadinta
Neuvonnan muodon ja osallistumisroolin
- 22 valinta
- 23 Neuvontatilanteessa toimiminen
- 24 Tapahtumien järjestäminen
- 25 Ilmais-, viestintä- ja kielitaito
- 26 Vuorovaikutustaidot
- 27 Kyläyhteisön toiminnan tuntemus
Yhdistysten ja yhteisöllisen
- 28 kehittämistoiminnan
tuntemus
- 29 Kunnallishallinnon tuntemus

Liite 7. Kypsyysasteet -kaavio

KYPSYYSASTEET

Liite 8,9. Kaavakkeet arviointiin ja itsearviointiin

Näytön arviointi/ Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto

Tutkinnon suorittaja:

Arvioijat:

YRITTÄJYYSOSA

Arvioitavat kohteet	Arviointi	Perustelu
Tuntee yrittäjältä vaadittavat ominaisuudet	1 2 3 4 5	
Osaa arvioida yritys- ja liikeideaa	1 2 3 4 5	
On perehtynyt liikeidean osa-alueisiin	1 2 3 4 5	
Osaa arvioida toiminnan kannattavuutta laskelmien ja tunnuslukujen avulla	1 2 3 4 5	
Osaa tulkita tilinpäätöstä	1 2 3 4 5	
Osaa laatia yrityksen liiketoimintasuunnitelman	1 2 3 4 5	
On perehtynyt kustannuslaskennan perusteisiin	1 2 3 4 5	
Ymmärtää yrittäjyyden keskeiset arvot ja tavoitteet	1 2 3 4 5	
On selvillä yritystoiminnan riskeistä	1 2 3 4 5	
Tuntee yrityskohtaiset tuet ja niiden myöntämisperusteet	1 2 3 4 5	
On selvillä eri rahoitusvaihtoehdoista	1 2 3 4 5	
Tuntee yritystoiminnan ongelmat ja osaa hakea niihin ratkaisuja	1 2 3 4 5	
Tuntee yritystoiminnan kehittämiseen tarkoitettuja apuvälineitä ja osaa käyttää niitä	1 2 3 4 5	
Osaa valita yritysmuodon ja perustaa yrityksen	1 2 3 4 5	
Osaa laatia yksinkertaisen laatujärjestelmän	1 2 3 4 5	
Tuntee turvallisuus- ja ympäristövaatimukset sekä kestävä kehityksen periaatteet	1 2 3 4 5	
Sosiaaliset –ja vuorovaikutustaidot	1 2 3 4 5	

Näytön arviointi/ Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto

Itsearviointi

Tutkinnon suorittaja:

1 täysin eri mieltä 5 täysin samaa mieltä

Kohde	Arviointi	Perustelu
Olen saanut riittävästi ohjausta näyttöä varten koulutuksen järjestäjältä	1 2 3 4 5	
Olen saanut riittävästi tietoa ja ohjeita näyttötapahtuman kulusta tutkinnon-järjestäjältä	1 2 3 4 5	
Näyttöön osallistuminen on edesauttanut oppimistani	1 2 3 4 5	
Arvioi omaa näyttösuoritustasi 1 epäonnistui 5 onnistui Mikä meni hyvin? Mitä haluaisin parantaa?	1 2 3 4 5	
Muita arvioita Arvioi omaa panostustasi tähän näyttöön (1-100%)		

Liite 10. Palautekaavake

Kurssipalaute

Kerro mielipiteesi, jotta voimme kehittää ja monipuolistaa palvelujamme.

Oma panoksesi:

pohjatiedot opiskellusta asiasta	ei tietoja ☐ 0	alkeet ☐ 1	tydyttävät ☐ 2	hyvät ☐ 3	kiitettävät ☐ 4
opiskelumotivaatio	ei motivaatiota ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
osallistuminen lähipäiville	en osallistunut ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	aina paikalla ☐ 4
aktiivisuus verkko-opiskelussa	en osallistunut ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
ajankäyttö etäopiskelussa	osallistuin vain kokeeseen ☐ 0	vähän ☐ 1	tydyttävästi ☐ 2	hyvin ☐ 3	paljon ☐ 4
verkkokeskustelun merkitys	en osallistunut ☐ 0	ei merkitystä ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	auttoi oppimistani ☐ 4

Lähiopetuksen sisältö:

laajuus	en osallistunut ☐ 0	suppea ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
tärkeiden asioiden painottaminen	en osallistunut ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
kiinnostavuus	en osallistunut ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4

Verkkomateriaali:

selkeys	en käyttänyt ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
määrä	liian vähän ☐ 0	jotakin puuttui ☐ 1	sopiva ☐ 2	hieman liikaa ☐ 3	liian paljon ☐ 4
materiaalin käytettävyys	ei ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
Tukimateriaalin tarve/käyttäminen: jaettu materiaali	en käyttänyt ☐ 0	hyvin pieni ☐ 1	jonkin verran ☐ 2	melko paljon ☐ 3	kävin läpi tarkasti ☐ 4

**Verkko/monimuoto-
opiskelu:**

lähiopetuksen määrä	en tarvinnut ☐ 0	liian vähän ☐ 1	vähän ☐ 2	sopivasti ☐ 3	liian paljon ☐ 4
verkkomateriaali oppimisen tukena	ei tietoa ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
etäohjauksen toimivuus	ei tietoa ☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4

Moduulin arviointi:

kesto	☐ 0	liian lyhyt ☐ 1	sopiva ☐ 2	hieman liikaa ☐ 3	liian pitkä ☐ 4
vaikeus	☐ 0	erittäin vaikea ☐ 1	vaikea ☐ 2	sopiva ☐ 3	helppo ☐ 4
sovellettavuus työssä ja vapaa-aikana	☐ 0	huono ☐ 1	tydyttävä ☐ 2	hyvä ☐ 3	kiitettävä ☐ 4
vastasiko kurssi odotuksiasi	☐ 0	huonosti ☐ 1	tydyttävästi ☐ 2	hyvin ☐ 3	kiitettävästi ☐ 4

Kommentit:

Mitä opin?

voit jatkaa kääntöpuolelle

Kehittämisehdotuksia

voit jatkaa kääntöpuolelle

Terveiset kouluttajalle

voit jatkaa kääntöpuolelle

Kiitos arvokkaista tiedoista!

Liite 11 Skenaario2005

SKENAARIO2005

Skenaario/ Muutujat	Todennäköinen	Uhkaava	Toivottava
Keitä varten olemme olemassa?	Tietoyhteiskuntavalmiudet omaavat oppimishaluiset Verkkoa hyödyntäviä opiskelijoita varten Henkilöitä jotka kehittävät osaamistaan	”Pakotetut” opiskelijat tai opiskelijoita ei ole lainkaan Opiskelija yksilönä unohtuu Ollaan mukana strategiaa varten	Kaikkia kiinnostuneita varten, myös niitä, joilla ei ole tietoyhteiskunta valmiuksia Henkilökohtaistaminen Henkilöt/henkilöryhmät
Missä ”toiminnassa” olemme mukana?	Verkko-opetusta käyttävässä ja kehittävässä toiminnassa Verkkokoulutuksen järjestäminen ja kehittäminen Opintotarjotin/tarjottimet	Teemme kehitystyötä pöytälaatikkoon Käytännön toteutus puuttuu Raportin tekemisessä	Opettamassa / ohjaamassa muita verkko-opetustaitoja Kokemusten jakaminen Oppilaitosten välinen yhteistyö -> kehittyminen Verkostoituneet opintotarjottimet
Mikä on ydinosaamisemme?	Verkko-opetusprosessin hallinta Substanssi + pedagogiikka, työvälineiden hallinta Ohjaaminen	Rahoitushakemusten ja raporttien laadinta Osaamisen ajan tasalla pitäminen Osaaminen puuttuu	Erilaiset pedagogiset ratkaisut, kokonaisvaltainen verkko-oppimISRatkaisujen asiantuntijuus Henkilökohtaiset osaamisen vahvuudet kaikilla perustaidot sekä ohjaaminen että ammatillinen osaaminen
Miten toimimalla skenaario toteutuu?	Yhteistyö, vuorovaikutus, jatkuva kyky/halu oppia Kokonaisprosessin hallinnan avulla Yhteistyöllä	”Leipääntyminen” Tieto ja osaaminen jää jakamatta Prosessissa vain prosessin vuoksi	Yhteistyö, vuorovaikutus, jatkuva kyky/halu oppia + innostunut ”saarnaaminen” Yhteistyö Verkkojen verkolla (ihmiset)
Mitä resursseja skenaario edellyttää?	Toimivaa tietoa ja viestintäteknikka Varatut tuntiresssit kehittämiseen Innostuneita opiskelijoita tieto- ja viestintätekniset taidot verkko-ohjaustaidot Yhteistä rahaa	Ei resursseja , ei opiskelijoita, tekniikka ei pelaa Asiantuntijuus jää hyödyntämättä Raportin teko	Samat + jatkuva mahdollisuus kehittämiseen osittain yhteiskunnan rahoilla Resurssien oikea kohdentaminen Yhteistyö oppilaitosten sisällä/välillä asennemuutosta

Liite 12. Aikuiskoulutus ja virtuaalikoulujen kehittäminen

AIKUISKOULUTUS JA VIRTUAALIKOULUJEN KEHITTÄMINEN

Muuttujat	Vahvuudet	Heikkoudet	Uhat	Mahdollisuudet
Kansallinen ja alueellinen	verkostoituminen jaettu asiantuntijuus tietoyhteiskuntaohjelm a infra hyvässä kunnossa yhteiskunta arvostaa koulutusta	tiedon jalkauttaminen keskinäinen kilpailu hukkaresursointi/epäonni stunut strategia alueellinen kilpailu	OPH:n sivut ei toimi verkkoetiikkaa ei ole tietosuoja puutteellisuus koordinointi kehittämisen painopisteet muuttuvat	jaettu asiantuntijuus verkkorekisteri kansainvälistyminen sosiaalinen media/oppiminen verkostoituminen työelämään
Organisaatio	mahdollistaa opettajien ohjaamisen jatkuva kehittäminen kilpailuetua verkko- opinnoista ja näytöistä	sitoutumisen puute resursointi ja strategia infran puutteellisuus johdon todellinen sitoutuminen ja tietotaito verkko-opiskelun kehittämiseen vanhoillinen palkkausjärjestelmä	päätöksien lyhytjännitteisyys kokonaisuuden puutteellinen näkeminen tieto ei kulje asiakkaiden valmius ja ennakoasenteet verkko-opiskeluun	kansainvälistyminen kehittämishakuisuus koulutustarjonnan laajentuminen verkotot
Ohjaaja	ohjaustaidot pedagogiset taidot sisällön hallinta verkko-ohjauksen asiantuntijuus ja joustavuus etätyö	vanha opettajan rooli vain materiaali verkossa, ei ohjaus sääntöjen puuttuminen (TES) uusiin vuorovaikutustilanteisiin sopeutuminen	tietotulva vuorovaikutuksen epäonnistuminen työajan hämärtyminen kuormitus yksinäisyys etätyössä focus häviää	monipuoliset ohjausvälineet paremmat mahdollisuudet henkilökohtaistamis een kansainvälistyminen verkostoituminen muiden verkkopedagogien kanssa, ammattitaidon syventyminen
Opiskelija	medialukutaito paranee tekniikka hallussa joustavuus ajasta ja paikasta alueellinen tasa- arvoisuus taloudellisuus opiskelumahdollisuudet paranee	sitoutumattomuus verkko-opiskeluun ei riittäviä laitteistoja tai ohjelmia tietotekniset valmiudet sosiaalinen kanssakäyminen	vuorovaikutuksen epäonnistuminen tippujat tietotulva tietosuoja opiskelutaito ei parane focus häviää `syrytyminen` ohjauksen puute	monipuoliset välineet hyvä medialukutaito valinnan vapaus suuremmat mahdollisuudet koulutuksen räätälöintiin henkilökohtaistamin en elinikäisen oppimisen mahdollisuus